

POSELSTVÍ PAPEŽE FRANTIŠKA K POSTNÍ DOBĚ 2014

Stal se chudým, abychom zbohatli z jeho chudoby
(srov. 2 Kor 8,9)

Draží bratři a sestry,

u příležitosti postní doby vám předkládám některé úvahy, jež mohou posloužit k osobní i společné cestě obrácení. Vycházím z výroku svatého Pavla: „Znáte přece milost našeho Pána Ježíše Krista: on, ačkoli bohatý, stal se pro vás chudým, abyste vy zbohatli z jeho chudoby“ (2 Kor 8,9). Apoštol se obrací na křesťany v Korintu, aby je povzbudil k velkorysé pomoci věřícím v Jeruzalémě, kteří se nacházeli v nouzi. Co tato slova svatého Pavla říkají nám, dnešním křesťanům? Co nám dnes říká výzva k chudobě a k chudému životu v evangelním duchu?

Kristova milost

Především nám říkají, jaký je Boží styl. Bůh se neprojevuje prostřednictvím světské moci a bohatství, ale slabostí a chudobou: „*Ačkoli bohatý, stal se pro vás chudým...*“ Kristus, věčný Boží Syn, v moci a slávě rovný Otci, se stal chudým; sestoupil mezi nás a ke každému z nás se přiblížil; sám sebe se zřekl a „vyprázdnil se“, aby se nám ve všem připodobnil (srov. *Flp 2,7; Žid 4,15*). To je velké tajemství Božího vtělení! Avšak důvodem toho všeho je Boží láska; láska, která je milostí, velkodušností a touhou po blízkosti; láska, jež neváhá, aby se darovala a obětovala se za milované tvory. Milosrdná láska znamená sdílet ve všem osud milovaného. Láska činí podobnými, vytváří rovnost, bourá zdi a vzdálenosti. Tak se Bůh zachoval vůči nám. Ježíš totiž „lidskýma rukama pracoval, lidskou myslí přemýšlel, lidskou vůlí jednal, lidským srdcem miloval. Narozen z Panny Marie, stal se opravdu jedním z vás, ve všem nám podobný kromě hříchu“ Druhý vatikánský koncil, pastorační konstituce *Gaudium et spes*, 22).

Důvodem toho, proč se Ježíš stal chudým, není chudoba pro ni samotnou, ale – jak říká svatý Pavel – „*abyste vy zbohatli z jeho chudoby*“. Nejedná se zde o žádnou slovní hříčku nebo o výraz na efekt! Je to souhrn Boží logiky, logiky lásky, logiky vtělení a kříže. Bůh nedopustil, aby spása na nás spadla z výšky jako almužna toho, kdo s lidumilným postojem dává část ze svého přebytku. Kristova láska není taková! Když Ježíš sestupuje do vod Jordánu a nechává se od Jana Křtitele pokřtít, nedělá to proto, že by potřeboval pokání a obrácení, ale proto, aby se zařadil mezi lidi, kteří potřebují odpuštění, mezi nás hříšníky, aby na sebe vzal tíhu našich hříchů. To je způsob, který si zvolil, aby nás utěšil, zachránil a osvobodil od naší ubohosti. Oslovuje nás to, co říká Apoštol: že jsme byli osvobozeni nikoli Kristovým bohatstvím, ale *jeho chudobou*. A Pavel přece dobře zná „nevystižitelné Kristovo bohatství“ (*Ef 3,8*); Kristus je „dědic všeho“ (*Žid 1,2*).

Co tedy je tato chudoba, kterou nás Ježíš osvobozuje a činí bohatými? Je to právě jeho způsob, jakým nás miluje a jakým se nám přibližuje, jako

milosrdný Samaritán, který přistupuje k polomrtvému člověku, zanechanému na okraji cesty (srov. *Lk 10,25* a násl.). Co nám dává pravou svobodu, pravou spásu a pravé štěstí, je jeho milosrdná, něžná a sdílejší láska. Kristova chudoba, která nás obohacuje, je jeho vtělení: to, že vzal na sebe naše slabosti a naše hříchy, a tím nám odevzdal nekonečné Boží milosrdenství. Kristova chudoba je tím největším bohatstvím: Ježíš je bohatý svou nekonečnou důvěrou v Boha Otce, svou odevzdaností Otci v každém okamžiku a stálým hledáním jen jeho vůle a jeho slávy. Je bohatý jako dítě, které se cítí milované a miluje své rodiče a ani na okamžik nezapochybuje o jejich lásce a něžnosti. Ježíšovo bohatství spočívá v tom, že je *Synem*, a jeho jedinečný vztah s Otcem je svrchovanou výsadou chudého Mesiáše. Když nás Ježíš vyzývá, abychom na sebe vzali jeho „lehké jho“, vyzývá nás tím, abychom se obohatili jeho „bohatou chudobou“ a „chudým bohatstvím“, sdíleli s ním jeho synovského a bratrského Ducha a stávali se syny v Synu a bratry v prvorozeném Bratru (srov. *Řím 8,29*).

Bylo řečeno, že jediný smutek je z toho, že nejsme svatí (L. Bloy). Můžeme rovněž říci, že existuje jediná skutečná bída: když nežijeme jako Boží děti a jako Kristovi bratři.

Naše svědectví

Mohli bychom se domnívat, že takováto „cesta“ chudoby platila pro Ježíše, zatímco my, kdo přicházíme po něm, můžeme zachránit svět vhodnými lidskými prostředky. Ale není tomu tak. V každé době a na každém místě Bůh i nadále zachraňuje lidi a svět *prostřednictvím chudoby Krista*, jenž se stává chudým ve svátostech, ve Slově a ve své církvi, která je lidem chudých. Boží bohatství nemůže být zprostředkováno naším bohatstvím, ale vždy a stále jen naší osobní i komunitní chudobou, jež je ožívována Kristovým Duchem.

My křesťané jsme při následování našeho Pána povoláni k tomu, abychom viděli bídu svých bratří, dotýkali se jí, brali si ji k srdci a konkrétně konali pro její zmírňování. *Bída* není totéž co *chudoba*. Bída je chudoba bez důvěry, bez solidarity a bez naděje. Můžeme rozlišit trojí druh bídy: hmotnou, mravní a duchovní. *Hmotná bída* se obvykle nazývá chudobou a týká se těch, kdo žijí v podmínkách nedůstojných pro lidskou osobu: bez základních práv a prostředků prvořadě potřeby jako je jídlo, voda, hygienické podmínky, práce; bez možnosti rozvoje a kulturního růstu. Proti takovéto bídě církev staví svou službu, *diakonii*, kterou vychází v ústřety nouzi a léčí rány, jež hyzdí tvář lidstva. V chudých a v těch posledních vidíme Kristovu tvář. Tím, že milujeme chudé a sloužíme jim, milujeme Krista. Naše úsilí se zaměřuje i na snahu, aby ve světě přestalo znásilňování lidské důstojnosti, diskriminace a svévole, které v mnoha případech zapříčiňují bídu. Když se moc, přepych a peníze stanou modlami, staví se nad požadavek rovného rozdělování bohatství. Místo toho je třeba, aby se svědomí obrátilo směrem ke spravedlnosti, rovnosti, střídmosti a sdílení.

Neméně znepokojující je *mravní bída*, která spočívá v tom, že se člověk stává otrokem neřesti a hříchu. Kolik rodin žije v úzkosti z toho, že některý z jejich členů – zejména mladých – je obětí alkoholu, drog, hazardu nebo pornografie! Kolik lidí ztratilo smysl života, je zbaveno perspektivy pro

budoucnost a pozbylo naděje! Kolik lidí je k takovéto bídě odsouzeno kvůli nespravedlivým sociálním podmínkám, nedostatku práce, která je zbavuje důstojnosti umožňující přinášet domů chléb, kvůli nerovnosti práv na vzdělání a zdravotní péči. V těchto případech se mravní bída může nazývat počínající sebevraždou. Tento druh bídy, která je příčinou hospodářského úpadku, se vždy spojuje s *duchovní bídou*, jež nás zasahuje, když se vzdalujeme od Boha a odmítáme jeho lásku. Pokud se domníváme, že nemáme zapotřebí Boha, který nám v Kristu podává svou ruku, a myslíme si, že si vystačíme sami, vydáváme se na cestu směřující ke krachu. Bůh je ten jediný, kdo skutečně zachraňuje a osvobozuje.

Evangelium je pravou protilátkou na duchovní bídu. Křesťan je povolán k tomu, aby do každého prostředí přinášel osvobozující zvěst, že existuje odpuštění spáchaného zla, že Bůh je větší než náš hřích, že nás vždy nezištně miluje a že jsme stvořeni pro společenství a pro věčný život. Pán nás zve, abychom byli radostnými hlasateli poselství o milosrdenství a naději! Je krásné zakoušet radost z šíření této radostné zvěsti, sdílet poklad nám svěřený, abychom potěšovali zničená srdce a dávali naději mnoha bratřím a sestrám ponořeným do temnoty. Jde o to, abychom následovali a napodobovali Ježíše, který, plný lásky, vyšel vstříc chudým a hříšníkům jako pastýř za ztracenou ovci. Ve spojení s ním můžeme odvážně otevírat nové cesty pro evangelizaci a pro povznesení člověka.

Draží bratři a sestry, nechť tato postní doba najde celou církev disponovanou a ochotnou přinášet těm, kdo žijí ve hmotné, mravní a duchovní bídě, evangelní svědectví, jehož souhrnem je zvěst o lásce milosrdného Otce, připraveného obejmout v Kristu každého člověka. Dokážeme to v té míře, v jaké budeme připodobněni Kristu, který se stal chudým a svou chudobou nás obohatil. Půst je vhodnou dobou k dávání ze svého. Udělá nám dobře, když se budeme ptát, čeho se můžeme zbavit, abychom pomohli druhým a obohatili je svou chudobou. Nezapomínejme na to, že pravá chudoba bolí; nebylo by nic platné dávání bez kající dimenze. Nemám důvěru k almužně, která nic nestojí a která nebolí.

Nechť Duch Svatý, díky němuž „[jsme] prý smutní, a zatím se stále radujeme, jakoby chudáci, a přece mnohé obohacujeme, jako bychom nic neměli a zatím máme všechno“ (2 Kor 6,10), podporuje naše předsevzetí a posiluje v nás pozornost a zodpovědnost vůči lidské bídě, abychom se stávali milosrdnými a konali milosrdenství. S tímto přáním vás ujišťuji o své modlitbě za to, aby každý věřící a každé církevní společenství plodně vykonali postní pouť, a prosím vás, abyste se modlili za mne. Ať vám Pán žehná a Panna Maria vás ochraňuje.

Ve Vatikánu 26. prosince 2013
slavnost svatého Štěpána, jáhna a prvomučedníka

FRANTIŠEK